

(א) שנה ת, (ב) לקמן ע"ב, (ג) שבת דף צג, (ד) שבת דף ע"ב.

הנהגות הב"ה

(ב) רש"י ד"ה והוא נהגון וכו' ואיטייה פסוק פחות מ' אמות כ"ל וכו' ע"כ דיתר הקולס: (ג) ד"ה והא אי ע"י וכו' לקניע ה"ה הוא הלקיט יבול: (ג) ד"ה נמו ככללה וכו' לשיק נכח כפסחים (ואי גס"י וכו' אסור) תלמי" וכו' כ"ל אין זה: (ד) תוס' ד"ה ולכלה וכו' אל למטה היו רוחב שלשה כ"ל ומתע' כותל" נמק: [והגרי"ע] נקט רומק קצר לשנה:]

רב נסים גאון

לימא קסברי רבנן צדדיו אסורין. איתא בבמי' שבת פברק מי שהשיך לו בדרך דף קנ' התייג בה בצדדי בהמה וצדדי אילן אי כאלין עצמו וכבהמה עצמה דאמר אסור להשתמש בהן בשבת א לא ובסופה ספקו ההלכה אמרו הלכתא צדדיו אסורין צדדי צדדיו מותרין. ואית דמקשי עלה ואמר וכו' מאד שנספקה הלכה כי הצדדיו אסורין למה מתמיהין כמאן בעירובין לימא קא סברי רבנן צדדיו אסורין וחזורין ודומין אותה לבי הפירוק שפירקו בסוף ויש על הפקע על זה הקושיא ולומר כי זה שאמר בעירובין לימא אסור רבנן צדדיו אסורין אבוי הדברים וחזורין לעיקר דברי רבנן כל שהוא משום שבות לא גזרו כל עליו בין השמשות ובשהגיונו ההדברים לצדדים התמיהו ואמר לימא קא סברי רבנן צדדיו אסורין בין השמשות וחזור דהו כי בין השמשות לא גזרו רבנן אלא על אילן גזרו אבל על צדדים [לא גזרו] אלא

חשק שלמה

על רב נסים גאון (א) גרסא ד"ל גזרו עליו בהש"ס.

הנהגות וציונים

(א) בבתי"י נוסף ואפ"ל פ"ע מעשרה נמי מותר: (ב) צ"ל הוא לאו מחיצות (תנ"י) ודפ"ר: (ג) דפ"ר נוסף דרך כרמית שהיה פ"ע מעשרה כרמית היא וע"י חנו וברב"ט (א) וע"י יעב"י: (ד) דכ"ה הגי' בגמ' בבתי"י ודפ"ר עירוב עירוב ואסור פ"ע מעשרה רבי, וע"י חנו וברב"ט (א) ודפ"ר ורשב"א שפירשם גירסא זו ומיישבים הוכחה רש"י בכמה אופנים וע"י גמ' ר"ח ודג"ג שפירשם הא דמתמה הגמ' לימא קסברי רבנן צדדיו אסורין באופן אחר מפ' רש"י: (ב) דפ"ר איתא כהנן במקום (בר"ר) ברשות אחר (לפנינו ע"פ מהרש"ל (דפ"ר) ומהרש"א שהגיונו נוסח דפ"ר שהיה לפניהם (בר"ר) וע"י דק"ס): (ג) דפ"ר הוסיף הוסיף הוסיף בדיבור זה: (ד) צ"ל הוא דהו ר"ר גמורה (באה"מ): (ה) א"כ פ"ע אסור יד א"כ דפי מטי וכו' (ת"מ) (ליקון), ע"י בתוס' הרא"ש:

בבל מערבין

והוא נתכוון לשבות בעיקרו. הלכך למטה מי עירובו עירוב דמאי נפיק ליה חוץ לר' אמומי כמה דנעבי ולמשקליה ואיטייה (ב) פחות מנ' אמות עד לתוך ד' אמומי ואע"ג דמשוין להו יתילה רשות היחיד לגבי קניית עירוב להקל לאו רה"י גמורה היא שלא יוכל להציל מחוזה לכן לתוכן דהא לאו מחיצה^א איכא ולא חילוק רשות איכא ומאן קא משוי להו צ"ע עירוב הוא דמשוי ליה וכו' אכיוון צ"ע דהתרא אכיוון ולא לשויה צ"ע דאסורא. למעלה מי אילן עירובו עירוב דהא כי נפיק ושקלין מייתי מנה"י לרה"י ולקמן פריך הא אי צעי מייתי ליה דרך עליו: ומאי פ"ע מעשה ומאי פ"ע מעשה. דצנר הנוטה שזה הוא וא"ל למעלה אית צ"ע למטה לית צ"ע ולא שיין צ"ע לשון מעלה איבעיא ליה למימני נתנו צאלין גבוה ומטה אלא לשון גבוה וממך והכי איבעיא ליה למימני נתנו צאלין גבוה ו א"ן עירובו עירוב א"ן גבוה עשרה עירובו עירוב ומדמי מעלה ומטה משמע דוקק ויכול להניח למעלה גבוהה או למטה כפיפולו: דהדר זקף. נסוף נטייתו ומשכחת צ"ע מעלה ומטה צוקיפתו כגון נטייתו כולה למטה מי דאי למעלה מי לא משכחת צוקיפתו מעלה ומטה: והא אי בעי מייתי ליה דרך עליו. כי הו חוץ לר' אמומי נמי ולמעלה מי כיון דר' אמומי עולות עד לקניע רה"י (ג) הרי יכול לעלות לאילן עד למעלה מעשרה וליטלו דהא כל האילן מעשרה ולמעלה רה"י ומציאו למקום שצ"ע מ"ב: כשרבים מכתפין עליו וכדעולא (ב) דאמר עולא *עמוד תשעה ברשות הרבים ורבים מכתפין עליו חורק ונח על גביו חייב: מאי רבי ומאי רבנן דתניא נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב למטה מעשרה טפחים מותר ליטלו ואסור ליטלו בתוך שלשה מותר ליטלו נתנו בכלכלה ותלאו באילן אפילו למעלה מעשרה טפחים עירובו עירוב דברי רבי וחכמים אומרים כל מקום שאסור ליטלו אין עירובו עירוב והכ"א אהייא אילימא אסיפא אימא קסברי רבנן צדדיו אסורין אלא ארישא האי אילן היכי דמי אי דלית ביה ארבעה מקום פטור הוא (א) ואי דאית ביה ארבעה כי נתנו בכלכלה מאי הו אמר רבינא רישא דאית ביה ארבעה סיפא דלית ביה ארבעה וכלכלה משלימתו לארבעה רבי

זהו שמהין צדדיו אמת הזורק פטור והמושיט חייב שכן היתה עזבת הלויים ונראה ללאו מושיט הוא אלא מעצור אמת העירוב רחוק חוץ לר' אמומי ומציאו פ"ע מעלה מעשרה ומצאו למקום שצ"ע מ"ב: כשרבים מכתפין עליו על נטיית הנוף שחוץ לר' אמומי הנמוכה מי דלויא רה"י כדעולא וכו'. על נטיית הנוף מעשרה דרך אורה של נטייה עובר בארבע רה"י וקיימא לן צמושיט מרשות היחיד לרה"י דרך אורה רה"י אפילו למעלה מי חייב דמנן צפרק הזורק (שם דף טז). הו שמהין צדדיו אמת הזורק פטור המושיט חייב שכן היתה עזבת הלויים: עמוד ז'. דוקא נקט ט' כדאמר צ"ע איתא השבת (דף טז). דפחות מג' ארעא סמיכתא היא דדרכי לה רצים מג' עד ט' לא מדרס דרכי לה מפני גובהה ולא כחופי מכתפי עלה מפני שנמוכה לכפף הלכך לאו רה"י היא אלא כרמלית ט' חוזה לכחופי והו רה"י עשרה רה"י: זרק. מתחילת ארבע לסוף ד': ונח על גביו חייב. דהויא לה עקירה והנחה מתחילת ד' לסוף ד' ברה"י כל א"ן רצים מכתפין עליו אע"ג דזרק ד' אמות צרות רצים כיון דלא הויא הנחה צרה"ר פטור: פ"ע מעשה מעשרה אין עירובו עירוב. וכדאוקימנא מתמימת צמחית לשבות בעיקרו וטפו נוטה חוץ לארבע אמות והדר זקף: ואסור פ"ע מעשה. אפילו האי דלמטה מעשרה אסור ליטלו למחר צצת אס רנה לאוכלו משום דמשמש צאלין ואפילו הכי קני ליה עירוב צין השמשות דכיון דשמשו אילן שבות דרצנן הוא לא גזרו עליו צין השמשות ואי הוה צעי למשקליה הויא שעתא מצי שקיל. כל אסור צצת ויו"ט דהו מדרצנן קרי שבות: בתוך ג'. הניח עירובו צאלין למטה משלשה סמך לקרקע: מותר פ"ע מעשה. צצת לכל למטה משלשה אפילו צאלין לא גזרו עליו דהו כתרעא סמיכתא והכי נמי תנן צפרק צתרא (דף טז): הו שרשוי גבוהין מן הארץ ג' לא יש עניהן: נתנו בכלכלה כו' אפ"ל פ"ע מעשה עירובו עירוב. לקמן מפרש שצאלין רחב ד'. ואסור ליטלו לא גרסינן? דאי גרסינן אמאי מתמה האילן אדרצנן רחב לימא קא סברי רבנן צדדיו אסורין ואלדרי לא מתמה ומשום דקיימי רצנן עליה ואמרין כל מקום שאסור ליטלו כו' לשיק נכח כפסחים (א) ואי גרסינן ליה טעמא משום דקסבר דלדין אסורין: אי"מא אסיפא. דקאמר רבי נתנו בכלכלה עירובו עירובו שימוש אילן אין עירובו עירוב גזרו על השבות צין השמשות: נימא קסברי רבנן צדדיו אסורין. כגון הכא דלוי משמש צאלין עלמו אי הוה שקיל לעירובו אפילו צצת בכלכלה הוא דמשמש שחא לדי אילן ופולוגתא היא צ"ע מי שהשיך (שם דף קט): איכא למ"ד אסור ואיכא למ"ד מותר והשתא נימא מהכא דלדין אסורין ויטו ההו דשרי כיחד צמקוס רצים ומיטו הך מתניתא קיימתא למאי דפסקין הסם הלכתא דלדין אסורים: אלא ארישא. קיימי רצנן דקאמר רבי נתנו צאלין למטה מעשרה עירובו עירובו ואסור ליטלו ואמרי ליה רצנן אע"ג דהו עירובו צרה"ר^א כיון דאסור ליטלו צצת משום אילן אסור ליטלו צין השמשות שהוא ספק וא"ן עירובו עירובו: אי דלית ביה ארבעה. רומז: מקום פטור הוא. לכל פחות מרחצו ט' ק"ל צ"ע איתא השבת דלא חו רשות צפמי עמנו וצטל אלל רה"י ואלל רה"י אס עומד ציניהן כדאמרין (שם דף טז). עומד אדם על האסקופה עומד מן המצב איתא ועתו לו ואפילו איתא דרצנן ליכא ויהא כי נתנו למעלה מעשרה לאו צרה"י הוא ואמאי אין עירובו עירוב הרי יכול ליטלו לרשות הרבים: ואי דאית ביה ד'. ומשום הכי קאסר ליה רישא קיפא אמאי מהני ליה כלכלה הא רשות היחיד הוא ואסור: רישא דאית ביה ד'. ומשום הכי למעלה מי אין עירובו עירוב דהו צרה"ר ועירובו צרה"י: סיפא דלית ביה ד'. ומשום הכי לאו רה"י היא וכלכלה דנקט משום דרבי סבר לה כו' יהודה דאמר עירוב המונח למעלה מי לא הו עירובו ואפילו נתכוון לצצת למעלה אלא אי"כ מונח על גבי מקום ארבעה הלכך אי לאו כלכלה ליכא עירוב על גבי מקום ארבעה אלא כלכלה משלימתו לארבעה: וקצר

פרק שלישי עירובין

לג.

דהדר זקף. וא"כ והיכי חשיב למעלה מעשרה רה"י הא גדיים צוקעין צו תתמו ואפילו ר' יוסי צ"י יהודה לא שרי אלא צהדרן מחיצות^א ו"ל דמירי כגון שסמוס תחת הקופסה דלא מצי נפקי אי נמי כגון שיש גובה י' צמחו זקופה דחשיב רה"י אע"ג דגדיים צוקעין כמו עגלות כדאמר צהורק (שם טז). דהו רה"י אע"ג דתתמיהן הו רה"י: ו"הא אי בעי מייתי ד"ה דרך עליו. פ"ה דיכול לעלות צאלין עד למעלה מעשרה וליטלו דהא כל האילן מעשרה ולמעלה רה"י ויציאו אללו למקום שצ"ע מעלה מי שפירש שרי"ל שגם האיר שהו למעלה מי אפילו כנגד^א הנטייה שהיתה פחותה מי הו רה"י ולא עלה זה על דעת רש"י דלא הו רה"י אלא כרמלית ומה שפירש ויציאו למקום שצ"ע א"ן לומר דהיינו לעיקרו של אילן דהא^א רה"י גמורה ואע"ג דר' אמומי חשיבן כרה"י היינו דוקא למהו הוא ועירובו צמקוס אלא לצל להו לא להציל שם מרה"י או לאסור מרה"י שם לא חשיב רה"י דהא לית ליה מחיצות ולא חילוק רשות ומשני כשרצים מכתפין עליו על נטיית הנוף הנמוכה מי דהו רה"י כדעולא וקיימא לן צמושיט מרה"י לרה"י דרך אורה רה"י אפילו למעלה מעשרה חייב דמנן

זהו שמהין צדדיו אמת הזורק פטור והמושיט חייב שכן היתה עזבת הלויים ונראה ללאו מושיט הוא אלא מעצור אמת העירוב רחוק חוץ לר' אמומי ומציאו פ"ע מעלה מעשרה ומצאו למקום שצ"ע מ"ב: כשרבים מכתפין עליו על נטיית הנוף שחוץ לר' אמומי הנמוכה מי דלויא רה"י כדעולא וכו'. על נטיית הנוף מעשרה דרך אורה של נטייה עובר בארבע רה"י וקיימא לן צמושיט מרשות היחיד לרה"י דרך אורה רה"י אפילו למעלה מי חייב דמנן צפרק הזורק (שם דף טז). הו שמהין צדדיו אמת הזורק פטור המושיט חייב שכן היתה עזבת הלויים: עמוד ז'. דוקא נקט ט' כדאמר צ"ע איתא השבת (דף טז). דפחות מג' ארעא סמיכתא היא דדרכי לה רצים מג' עד ט' לא מדרס דרכי לה מפני גובהה ולא כחופי מכתפי עלה מפני שנמוכה לכפף הלכך לאו רה"י היא אלא כרמלית ט' חוזה לכחופי והו רה"י עשרה רה"י: זרק. מתחילת ארבע לסוף ד': ונח על גביו חייב. דהויא לה עקירה והנחה מתחילת ד' לסוף ד' ברה"י כל א"ן רצים מכתפין עליו אע"ג דזרק ד' אמות צרות רצים כיון דלא הויא הנחה צרה"ר פטור: פ"ע מעשה מעשרה אין עירובו עירוב. וכדאוקימנא מתמימת צמחית לשבות בעיקרו וטפו נוטה חוץ לארבע אמות והדר זקף: ואסור פ"ע מעשה. אפילו האי דלמטה מעשרה אסור ליטלו למחר צצת אס רנה לאוכלו משום דמשמש צאלין ואפילו הכי קני ליה עירוב צין השמשות דכיון דשמשו אילן שבות דרצנן הוא לא גזרו עליו צין השמשות ואי הוה צעי למשקליה הויא שעתא מצי שקיל. כל אסור צצת ויו"ט דהו מדרצנן קרי שבות: בתוך ג'. הניח עירובו צאלין למטה משלשה סמך לקרקע: מותר פ"ע מעשה. צצת לכל למטה משלשה אפילו צאלין לא גזרו עליו דהו כתרעא סמיכתא והכי נמי תנן צפרק צתרא (דף טז): הו שרשוי גבוהין מן הארץ ג' לא יש עניהן: נתנו בכלכלה כו' אפ"ל פ"ע מעשה עירובו עירוב. לקמן מפרש שצאלין רחב ד'. ואסור ליטלו לא גרסינן? דאי גרסינן אמאי מתמה האילן אדרצנן רחב לימא קא סברי רבנן צדדיו אסורין ואלדרי לא מתמה ומשום דקיימי רצנן עליה ואמרין כל מקום שאסור ליטלו כו' לשיק נכח כפסחים (א) ואי גרסינן ליה טעמא משום דקסבר דלדין אסורין: אי"מא אסיפא. דקאמר רבי נתנו בכלכלה עירובו עירובו שימוש אילן אין עירובו עירוב גזרו על השבות צין השמשות: נימא קסברי רבנן צדדיו אסורין. כגון הכא דלוי משמש צאלין עלמו אי הוה שקיל לעירובו אפילו צצת בכלכלה הוא דמשמש שחא לדי אילן ופולוגתא היא צ"ע מי שהשיך (שם דף קט): איכא למ"ד אסור ואיכא למ"ד מותר והשתא נימא מהכא דלדין אסורין ויטו ההו דשרי כיחד צמקוס רצים ומיטו הך מתניתא קיימתא למאי דפסקין הסם הלכתא דלדין אסורים: אלא ארישא. קיימי רצנן דקאמר רבי נתנו צאלין למטה מעשרה עירובו עירובו ואסור ליטלו ואמרי ליה רצנן אע"ג דהו עירובו צרה"ר^א כיון דאסור ליטלו צצת משום אילן אסור ליטלו צין השמשות שהוא ספק וא"ן עירובו עירובו: אי דלית ביה ארבעה. רומז: מקום פטור הוא. לכל פחות מרחצו ט' ק"ל צ"ע איתא השבת דלא חו רשות צפמי עמנו וצטל אלל רה"י ואלל רה"י אס עומד ציניהן כדאמרין (שם דף טז). עומד אדם על האסקופה עומד מן המצב איתא ועתו לו ואפילו איתא דרצנן ליכא ויהא כי נתנו למעלה מעשרה לאו צרה"י הוא ואמאי אין עירובו עירוב הרי יכול ליטלו לרשות הרבים: ואי דאית ביה ד'. ומשום הכי קאסר ליה רישא קיפא אמאי מהני ליה כלכלה הא רשות היחיד הוא ואסור: רישא דאית ביה ד'. ומשום הכי למעלה מי אין עירובו עירוב דהו צרה"ר ועירובו צרה"י: סיפא דלית ביה ד'. ומשום הכי לאו רה"י היא וכלכלה דנקט משום דרבי סבר לה כו' יהודה דאמר עירוב המונח למעלה מי לא הו עירובו ואפילו נתכוון לצצת למעלה אלא אי"כ מונח על גבי מקום ארבעה הלכך אי לאו כלכלה ליכא עירוב על גבי מקום ארבעה אלא כלכלה משלימתו לארבעה: וקצר

ליקוטי רש"י

תשעה. דוקא נקט דמיו כחופי אילן לא גבוה ולא נמך (שבת פ. ח).

דמתמה הגמ' לימא קסברי רבנן צדדיו אסורין באופן אחר מפ' רש"י: (ב) דפ"ר איתא כהנן במקום (בר"ר) ברשות אחר (לפנינו ע"פ מהרש"ל (דפ"ר) ומהרש"א שהגיונו נוסח דפ"ר שהיה לפניהם (בר"ר) וע"י דק"ס): (ג) דפ"ר הוסיף הוסיף הוסיף בדיבור זה: (ד) צ"ל הוא דהו ר"ר גמורה (באה"מ): (ה) א"כ פ"ע אסור יד א"כ דפי מטי וכו' (ת"מ) (ליקון), ע"י בתוס' הרא"ש:

